

בבית המשפט העליון

בע"מ 4187/22

לפני: כבוד השופט א' שטיין

המבקש: פלוני

נגד

המשיבה: פלונית

בקשת רשות ערעור על החלטתו של בית המשפט המחוזי
ירושלים (השופטת ח' זנדברג) אשר ניתנה ביום 23.5.2022
ברמ"ש 10941-04-22

בשם המבקש: עו"ד וסים דכוור

החלטה

מהות הבקשה

1. האם, ובאילו תנאים, יהא הורהו של קטין זכאי לחייב את מטפלו הפסיכולוגי או הפסיכותרפי של הקטין לחשוף בפניו, או בפני בית משפט, את פרטי הטיפול אשר ניתן לקטין, ובפרט את תוכן השיחות שהמטפל ניהל עם הקטין במהלך הטיפול – וזאת, כאשר הקטין, מטפלו וההורה האחר מתנגדים לגילוי מידע כאמור? האם רשאי אותו הורה לדרוש את הפסקת הטיפול – בניגוד לרצונו של הקטין ושל ההורה האחר – בשל אי-האמון שלו במטפל או מטעם אחר?

שאלות אלה הועלו בגדרה של בקשת רשות הערעור אשר מונחת לפניי. בקשה זו נסובה על החלטתו של בית המשפט המחוזי ירושלים (השופטת ח' זנדברג) (להלן: בית המשפט המחוזי או בית משפט קמא) אשר ניתנה ביום 23.5.2022 ברמ"ש 10941-04-22 ואשר דחתה בקשת רשות ערעור על החלטותיו של בית המשפט לענייני משפחה ירושלים (השופט פ' גורודצקי) (להלן: בית המשפט לענייני משפחה או בית המשפט) אשר ניתנו

ביום 7.3.2022 וביום 28.3.2022 בתלה"מ 8164-07-19 ואשר במסגרתן נדחתה בקשתו של המבקש להורות למטפלת הרגשית של בתו הקטינה (להלן, בהתאמה: המטפלת והקטינה) להמציא את כל רישומיה משיחותיה עם הקטינה לבעלי הדין, למומחה מטעם בית המשפט (להלן: המומחה) ולבית המשפט עצמו (ההחלטה מיום 7.3.2022); וכן הוחלט כי הקטינה תמשיך בטיפול אצל המטפלת (ההחלטה מיום 28.3.2022). עניינו של ההליך בבית המשפט לענייני משפחה – תביעת הגירה שהגישה המשיבה, אם הקטינה, בה ביקשה כי יותר לה להגר עם הקטינה לנורבגיה.

2. בקשה זו מעלה לדיון שאלות חשובות. ברם, כפי שיוסבר להלן, שאלות אלה אינן מצריכות הכרעה רוחבית במקרה שלפניי לנוכח ההסכמות המוקדמות בין בעלי הדין, מתווה הדיון הפרטיקולרי עליו הם הסכימו והצורך ללכת לפי מתווה זה ולא לסטות ממנו כדי להבטיח את טובתה של הקטינה.

3. מטעם זה, אין בידי לפתוח בפני המבקש את שערי הערעור ב"גלגול שלישי". דין הבקשה להידחות אפוא.

הרקע לבקשה והליכים קודמים

4. המבקש והמשיבה נישאו זה לזו בשנת 2009 והתגרשו בשנת 2015. הם הוריה של הקטינה, ילידת 25.7.2012. המבקש הינו תושב מזרח ירושלים. המשיבה הינה בת לאב תושב מזרח ירושלים ולאם נורבגית.

5. בהתאם לפסק דין מיום 7.1.2021 האחריות ההורית על הקטינה היא משותפת. המבקש והמשיבה חולקים באחריות זו. הקטינה שוהה עם אביה, המבקש, אחת לשבועיים מיום שישי עד יום ראשון ואחת לשבועיים, לסירוגין, מיום רביעי עד יום שישי (ראו: תמ"ש 5947-06-19). ביתר הזמנים שוהה הקטינה עם אמה, המשיבה.

הליכים בפני בית המשפט לענייני משפחה

6. לפני בית המשפט לענייני משפחה מתבררת תביעת הגירה שהגישה המשיבה. במסגרת תביעה זו, ביקשה המשיבה כי יותר לה להגר עם בתה הקטינה לעיר לייקון שבנורבגיה, שם מתגוררת משפחתה הגרעינית (ראו: תלה"מ 8164-07-19) (להלן: תביעת ההגירה). במסגרתו של הליך זה, הוגשה לבית המשפט לענייני משפחה, ביום 8.12.2019, חוות דעת משלימה מטעם המומחה, פסיכולוג קליני. המומחה המליץ

”שהילדה לא תיעקר מהסביבה הטבעית והקבועה שלה מאז שנולדה”. כמו כן המליץ המומחה כי הקטינה תעבור טיפול רגשי. בעקבות זאת, החלה הקטינה בטיפול רגשי אצל המטפלת, עובדת סוציאלית קלינית ופסיכותרפיסטית, אשר הסכמה למינויה ניתנה על ידי המבקש והמשיבה.

7. ביום 15.11.2021 נחקר המומחה על חוות דעתו, ונקבע כי המומחה יכין חוות דעת משלימה עדכנית (להלן: חוות הדעת העדכנית)

8. לצורך הכנת חוות הדעת העדכנית, הגיש המומחה לבית המשפט לענייני משפחה בקשה מוסכמת מטעם הצדדים כי המטפלת תמסור לו את רישומי הטיפול ואת סיכום הטיפול. ביום 25.1.2022 נעתר בית המשפט לענייני משפחה לבקשה זו וקבע כי “ככל שלא קיימת מניעה מטעם המטפלת למסירת המסמכים מושא בקשה זו, המסמכים ימסרו תוך 15 ימים” (להלן: החלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 25.1.2022) (החלטה דומה ניתנה עובר לכך ביום 10.1.2022).

9. ביום 16.2.2022 הגיש המומחה את חוות הדעת העדכנית. במסגרת חוות הדעת, ציין המומחה כי רצונה החד-משמעי של הקטינה הוא להגר עם אמה לנורבגיה. המומחה התייחס לכך שהמבקש מתעתד להינשא בשנית, דבר שמעורר חששות בלבה של הקטינה. לנוכח האמור, המומחה המליץ לאפשר לקטינה להגר יחד עם אמה לנורבגיה, תוך שהקשר עם המבקש יישמר באמצעות ביקורים בנורבגיה ושיחות טלפון. בחוות הדעת העדכנית נזכר סיכום הטיפול וכן פורטה שיחה שהמומחה קיים עם המטפלת. רישומי המטפלת אשר נערכו על ידה במסגרת הטיפול בקטינה לא נזכרו באותה חוות הדעת.

10. ביום 23.2.2022 הגיש המבקש לבית המשפט לענייני משפחה בקשה להורות למטפלת להמציא את כל רישומיה משיחותיה עם הקטינה לבעלי הדין, למומחה ולבית המשפט. המבקש טען כי קיימת חשיבות בהמצאת כלל רישומי הטיפול, וזאת בהתאם להחלטתו המוסכמת של בית המשפט לענייני משפחה (להלן: הבקשה להעברת רישומי הטיפול).

11. המומחה השיב לבקשה והסביר בתגובתו מיום 3.3.2022 כי בהחלטתו של בית המשפט לענייני משפחה נאמר במפורש כי המטפלת תעביר את רישומי הטיפול כל אימת שלא קיימת מניעה לכך מבחינתה. כמו כן ציין המומחה כי המטפלת מסרה לו שאין ביכולתה לחשוף את הרישומים בשל הצורך להגן על פרטיותה של הקטינה ומפאת החשש לפגיעה בהליך הטיפול. המומחה הוסיף כי פנה למטפלת בשאלה האם נושא ההגירה

לנורבגיה עלה במפגשים הטיפוליים ורישום שיחתו עמה תועד על ידו בחוות דעתו. המומחה הדגיש כי סיכום הטיפול והשיחה שקיים עם המטפלת, וכן הבדיקות שערך בעצמו, הניחו בפניו תשתית עובדתית מספקת למתן חוות הדעת בעניין המעבר המבוקש לנורבגיה. במסגרת זו, ציין המומחה כי אינו זקוק לרישומי הטיפול לשם הכנת חוות דעתו זו.

12. המטפלת התנגדה לבקשת המבקש להעברת רישומי הטיפול. המטפלת הסבירה בתגובתה מיום 6.3.2022 כי היא מטפלת בקטינה מזה כשנתיים בעקבות המלצת המומחה בחוות דעתו הראשונה. בהמשך לכך, ציינה המטפלת כי עובר לתחילת הטיפול נעשה תיאום ציפיות עם הוריה של הקטינה – המבקש והמשיבה – וכי היא (המטפלת) ערכה חוזה טיפולי עם הקטינה. בחוזה זה נקבע כי מסגרת הטיפול הוא מרחב בטוח בו תוכל הקטינה לבטא את רגשותיה בחופשיות, והובהר לקטינה כי כל אשר ייאמר על ידה לא יגולה לאיש, אלא בהסכמתה או במקרה של סכנה. כמו כן ציינה המטפלת כי חלף זמן עד שהקטינה החלה להאמין במרחב הטיפולי ולחשוף את עולמה הפנימי והרגשי ללא חשש מגילוי ומתגובות של אחרים. לנוכח האמור, הודיעה המטפלת לבעלי הדין ולמומחה כי תעביר למומחה סיכום טיפול כללי, ולא רישומי טיפול מפורטים, וזאת משיקולים של טובת הקטינה. המטפלת גם הבהירה כי התיאורים שהופיעו בסיכום הטיפול, אף הם נעשו בהסכמת הקטינה. המטפלת הדגישה כי להערכתה המקצועית, "מעורבות התהליך הטיפולי של הקטינה בהליך המשפטי הנ"ל בכלל ומסירת רישומי הטיפול בפרט תפגע [צ"ל "תפגענה" – א.ש.] בקטינה ובחוויה שהצליחה ליצור בטיפול".

13. בנוסף, ציינה המטפלת כי בעקבות סירובה להעביר את רישומי הטיפול, הורה לה המבקש להפסיק את הטיפול בקטינה. המטפלת ביקשה כי לנוכח החוויה המורכבת שחוות קטינה, בית המשפט יורה על המשך הטיפול בקטינה – בין אם על ידי המטפלת ובין אם על ידי מטפלת אחרת; וכי אם יוחלט על המשך הטיפול אצל מטפלת אחרת, ייקבע תהליך פרידה תקין עבורה ועבור הקטינה.

14. בתגובתה מיום 6.3.2022 המשיבה התנגדה לחשיפת רישומי הטיפול. המשיבה הסבירה כי סברה, בתחילת הדרך, כי נכון יהיה אם המסמכים כולם יועברו לעיון המומחה, אולם לנוכח עמדת המטפלת והחשש מפגיעה בקטינה, היא שינתה את דעתה. כמו כן הלינה המשיבה על כך שהמבקש הורה למטפלת, באופן חד-צדדי, להפסיק את הטיפול בקטינה חרף החלטה שיפוטית מוסכמת אשר הורתה כי הקטינה תופל על ידי המטפלת.

15. ביום 7.3.2022 ניתנה החלטתו של בית המשפט לענייני משפחה בבקשה להעברת רישומי הטיפול. בית המשפט דחה את הבקשה לנוכח העובדה כי העברת רישומי הטיפול לידי המומחה הייתה פרי יוזמתו של האחרון; לנוכח הצהרת המומחה כי המידע שנמסר לו מספיק לגיבוש מסקנותיו והמלצותיו; לנוכח עמדתה של המטפלת כי חשיפת הרישומים אינה עולה בקנה אחד עם טובת הקטינה – כל זאת, בהינתן שבהחלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 25.1.2022 הובהר לבעלי הדין כי מסירתם של רישומי הטיפול תהא כפופה לשיקול דעתה המקצועי של המטפלת. לצד קביעה זו, הורה בית המשפט לבעלי הדין להציג את התייחסותם לנושא של המשך הטיפול בקטינה על ידי המטפלת.

16. בהמשך להחלטת בית המשפט, בתגובתה מיום 8.3.2022, טענה המשיבה כי טובת הקטינה מחייבת כי הקטינה תמשיך לקבל טיפול אצל המטפלת הנוכחית, שכאמור מטפלת בה מזה כשנתיים. עוד נטען כי המבקש לא היה רשאי להפסיק את הטיפול באופן חד-צדדי, בניגוד להסכמת הצדדים. לפיכך, ביקשה המשיבה כי הקטינה תמשיך בטיפול אצל המטפלת.

17. בתגובתו מיום 13.2.2022 התנגד המבקש להמשך הטיפול על ידי המטפלת. המבקש טען כי אמנם הסכים, לפני כשנתיים, לכך שבתו הקטינה תטופל על ידי המטפלת, אולם לנוכח סירובה של המטפלת לחשוף בפניו את רישומי הטיפול הוא סבור כי המטפלת מוטה נגדו, ועל כן הוא מתנגד להמשך העסקתה כמטפלת בבתו.

18. בתגובתו מיום 25.3.2022 חיווה המומחה את דעתו כי לנוכח מצבה של הקטינה עליה להמשיך בטיפול כסדרו; וכי לנוכח הקשר הקרוב אשר נוצר בין הקטינה לבין המטפלת, ובהתחשב בטלטלות בחייה של הקטינה, נכון הוא שהטיפול ימשך אצל המטפלת הנוכחית. עוד ציין המומחה כי לפי התרשמותו למטפלת אין עמדה מוקדמת בנוגע להגירה והיא אינה מוטה לטובת המשיבה ונגד המבקש.

19. ביום 28.3.2022 ניתנה החלטתו של בית המשפט לענייני משפחה באשר להמשך הטיפול בקטינה אצל המטפלת. בית המשפט הורה כי המטפלת תמשיך את הטיפול בקטינה. נקבע כי הואיל והאב הוא היחיד שהתנגד להמלצה בדבר המשך הטיפול, ולנוכח נימוקי התנגדותו – כאשר מנגד שני גורמים מקצועיים הבהירו כי הם ממליצים על המשך הטיפול – מן הראוי להתחשב בעמדתם ולפעול לפי המלצותיהם מטעמים של טובת הקטינה. בית המשפט הוסיף והדגיש כי הטיפול בקטינה אצל המטפלת נמשך כשנתיים

בהסכמת ההורים וכי אלמלא המחלוקת לגבי רישומי הטיפול סביר מאד להניח כי הטיפול בקטינה היה נמשך כסדרו.

הליכים בפני בית המשפט המחוזי

20. ביום 6.4.2022 הגיש המבקש בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי ירושלים (רמ"ש 10941-04-22), בה ביקש לבטל את החלטותיו האמורות של בית המשפט לענייני משפחה. בהחלטתו מיום 23.5.2022 דחה בית המשפט המחוזי (השופטת ח' זנדברג) את בקשת רשות הערעור מבלי להידרש לתשובת המשיבה (להלן: ההחלטה קמא).

21. בהחלטה קמא נקבע כי אין עילה למתן רשות ערעור בנוגע להחלטתו של בית המשפט לענייני משפחה מיום 7.3.2022, לפיה רישומי הטיפול לא יגולו ולא יועברו. בית המשפט המחוזי הטעים כי הטיפול שעוברת הקטינה אצל המטפלת מוגן מפני גילוי מכוח הוראת חיסיון שבסעיף 50א לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 (להלן: פקודת הראיות). בהמשך לכך, עמד בית המשפט על חשיבותו ועל טעמיו המהותיים של החיסיון האמור בהתבסס על פסק דינו של בית משפט זה בבג"ץ 1347/18 פלונית נ' בית הדין הארצי לעבודה (23.7.2019). בעניין זה, צוין כי קיימות גישות לפיהן רישומיו של מטפל פסיכותרפי מוגנים מפני גילוי מכוח זכותו של המטפל לפרטיות; וכי ויתור המטופל על החיסיון, אף הוא אינו מביא להסרתו. בהמשך לכך, נקבע כי אין בעובדה שהמבקש הוא אביה של הקטינה כדי להוביל למסקנה כי קנויה לו זכות אוטומטית לעיין ברישומי המטפלת. יתר על כן, הודגש כי המטפלת קיימה תיאום-ציפיות עם הורי הקטינה – המבקש והמשיבה – ובמסגרתה הבהירה להם כי מטרת הטיפול היא הבטחת רווחתה הנפשית של הקטינה; כי המרחב הטיפולי חייב להיות מקום בטוח עבור הקטינה; וכי המבקש לא חלק על דבריה אלו של המטפלת ולא סיפק הסבר מדוע חרף ההבנה האמורה שניטעה בלב הקטינה ולמרות תיאום הציפיות הוא מבקש כעת לחזור בו מסיכום הדברים. עוד קבע בית המשפט המחוזי כי בקשתו של המבקש עומדת בניגוד לעיקרון-העל של טובת הילד. בעניין זה הוטעם כי הקטינה זקוקה לטיפול הרגשי וכי הובטח לה, על דעת הוריה, כי דבריה במהלך הטיפול יישמרו בסוד ולא ייחשפו. בית המשפט המחוזי קבע כי חשיפת רישומי הטיפול עלולה לשבש את הטיפול בקטינה ולגרור אותו אל תוך זירת המחלוקת בין ההורים – בניגוד לטובתה של הקטינה. לבסוף, בית המשפט קבע כי טענת המבקש בדבר רלבנטיות גבוהה של הרישומים לא הוכחה, משהתרשם המומחה –לאחר בדיקה ולאחר שקיים שיחה עם המטפלת – כי אינו זקוק לרישומים הללו לצורך גיבוש עמדתו.

22. באשר להחלטת בית המשפט לענייני משפחה מיום 23.3.2022 בדבר המשך הטיפול בקטינה על ידי המטפלת – נקבע כי אין עילה למתן רשות ערעור בנוגע להחלטה. בית המשפט המחוזי ציין כי אין מחלוקת אמיתית על כך שהקטינה זקוקה להמשך טיפול. בהמשך לכך, נקבע כי לא ניתן לקבל את טענת המבקש בנוגע לזהות המטפלת ו"לא ברורה סברתו כי הוא רשאי להטיל "סנקציה" כביכול, בשל סירובה של המטפלת למסור את המסמכים". נקבע כי לא נפלה שגגה בהחלטתו האמורה של בית המשפט לענייני משפחה, שכן החלטה זו היתה מתחייבת לנוכח העובדה כי הקטינה מטופלת מזה כשנתיים על ידי מטפלת; לנוכח העובדה שבעלי הדין הסכימו למתווה הטיפול בקטינה; ולאור עמדתו של המומחה כי טובת הקטינה מחייבת את המשך הטיפול אצל המטפלת הנוכחית וכי קטיעת הטיפול תפגע ברווחתה של הקטינה. עוד הובהר כי אין ממש בטענת המבקש באשר לחריגה ממתווה הטיפול הפסיכולוגי בקטין שבית המשפט זה קבע עבור מקרים של מחלוקת הורים בבע"מ 5710/05 פלוני נ' פלוני, פ"ד סא(2) 663 (2006) (להלן: בע"מ 5710/05). זאת, מאחר שהמומחה מטעם בית המשפט – פסיכולוג קליני – קבע כי טובת הקטינה דורשת את המשך הטיפול; ומאחר שהמתווה אשר נקבע בבע"מ 5710/05 הנ"ל נועד לקטין שטרם החל בטיפול בשל התנגדותו של אחד מהוריו, בעוד שבמקרה הנוכחי מדובר בקטינה שמטופלת מזה כשנתיים בהסכמת שני ההורים אשר חלוקים ביניהם אך ורק על זהות המטפל, ולא על עצם הצורך בטיפול.

מכאן בקשת רשות הערעור שהמבקש הניח על שולחני.

טענות המבקש

23. המבקש טוען כי ההחלטה קמא גרמה לו עיוות דין קשה. לטענתו, עיוות דין כאמור נובע מכך ששתי הערכאות אישרו את החלטת המטפלת לחסות את חילופי הדברים שלה עם הקטינה ללא ביקורת שיפוטית ומבלי לעיין ברישומי הטיפול מושא המחלוקת – כל זאת, בהתעלם מהשלכותיו הקשות של הליך ההגירה. כמו כן, סבור המבקש כי המקרה דנן מעורר שאלות בעלות חשיבות ציבורית-כללית באשר להיקפו של חיסיון הטיפול הפסיכולוגי שניתן לקטין ובכל הנוגע לכפיית טיפול פסיכולוגי בקטין על אחד מהוריו. המבקש אף סבור כי מן הדין לתת לו רשות ערעור ב"גלגול שלישי" מטעמי הגינות (ראו: בע"מ 942/07 פלוני נ' פלוני (16.5.2007)) – זאת, אחרי שהערכאות קמא לא קיימו את חובת ההנמקה המוטלת עליהן ואימצו את החלטת המטפלת ללא עיון ברישומי הטיפול ומבלי לדון בטענות המבקש בדבר הסרת החיסיון.

24. המבקש מוסיף וטוען כי בהיותו האפוטרופוס של הקטינה, הוא זכאי לדרוש מהמטפלת למסור לעיונו את מסמכי הטיפול בקטינה – זאת, כאמור בסעיף 18 לחוק זכויות החולה, התשנ"ו-1996 (להלן: חוק זכויות החולה), ובסעיף 7 לחוק העובדים הסוציאליים, התשנ"ו-1996 (להלן: חוק העובדים הסוציאליים). המבקש סבור כי רישומי הטיפול מכילים בתוכם אמרות הקטינה ביחס להגירתה לנורבגיה במחיצת אמה, המשיבה, וכי לאמרות אלה יש חשיבות רבה עד-כדי-מכרעת. כמו כן, טוען המבקש כי עמו לא נעשה שום תיאום ציפיות וכי ממילא אין הצדקה ליצירת חיסיון מוחלט, שמונע את גישתו לרישומי הטיפול, ושפורס מעטה של סודיות מעל העברות מידע למומחה מטעם בית המשפט על ידי המטפלת.

25. באשר להחלטה בעניין המשך הטיפול בקטינה – טוען המבקש כי הערכאות קמא שגו משלא פעלו על פי הכללים שנקבעו בבע"מ 5710/05 בעניינו של טיפול פסיכולוגי בקטין בניגוד לעמדתו של אחד מהוריו. נטען כי לא ניתן לכפות על המבקש את הענקת הטיפול בבתו הקטינה במסגרת תביעת הגירה, ללא חוות דעת של מומחה; ובוודאי שאין זה נכון שטיפול כאמור – שנחיצותו אינה במחלוקת – יופקד בידי המטפלת שאינה מקובלת עליו.

26. המבקש מבקש אפוא כי בית משפט זה ייעתר לבקשתו, ידון בה כבערעור, וכן יקבל את הערעור ויקבע כי הינו זכאי לעיין ברישומי הטיפול ולהתנגד להמשך הטיפול בבתו הקטינה על ידי המטפלת הנוכחית.

דיון והכרעה

27. כפי שכבר צויין על ידי, בקשה זו מעלה מספר שאלות חשובות בעניינם של חסיונות טיפוליים המוקנים לקטינים, אולם הכרעה בשאלות אלה איננה נדרשת לנוכח המתווה הדיוני עליו הסכימו בעלי הדין. בית המשפט לענייני משפחה ניהל את ההליך שבפניו בהתאם למתווה זה ויישם את כלליו על עובדותיו הפרטיקולריות של המקרה. בית המשפט המחוזי אישר החלטות אלו של בית המשפט לענייני משפחה בהתבסס על אותו מתווה. בענייני משמורת קטינים והסדרי שהות, קיימת גמישות מסויימת ביחס לבקשות רשות ערעור ב"גלגול שלישי" (ראו: רע"א 2736/21 פקיד טעד לחוק הנוער אזור מערב ירושלים נ' פלוני, פסקה 7 והאסמכתאות שם (22.4.2021); בע"מ 5041/19 פלונית נ' פלונית, פסקה 7 והאסמכתאות שם (8.8.2019)), אך גמישות זו אין פירושה פתיחת שערים בפני בקשות מן השורה שאינן מושתתות על טעמים מיוחדים כדוגמת הצורך להעמיד הלכה על מכונה, למנוע עיוות דין או לתקן טעות הבולטת על פני פסק הדין

(ראו: רע"א 4499/19 פלוני נ' פלונית, פסקה 12 והאסמכתאות שם (14.7.2019)). במקרה דנן, טעמים מיוחדים כאמור אינם בנמצא, ועל כן דין הבקשה להידחות על הסף מבלי לקבל תשובה.

28. המשך הטיפול בקטינה על ידי המטפלת, שאושר בשתי הערכאות, הוא עניין שכל כולו נטוע בעובדותיו הפרטיקולריות של המקרה. המבקש טוען אמנם כי המטפלת מוטה נגדו, אולם המומחה מטעם בית המשפט קבע כי בטענה זו אין ממש והערכאות קמא אימצו את עמדתו וכן קבעו – על בסיס העיקרון של "טובת הילד" – כי הקטינה תמשיך לקבל טיפול אצל המטפלת. אחרי שידעתי שכך הוא הדבר, לא נותר לי אלא לדחות את הבקשה ככל שזו מתייחסת להמשך פועלה של המטפלת – זאת, בראש ובראשונה, לנוכח הכלל היסודי אשר חוסם ערעורים ב"גלגול שלישי" ככל שאלו מופנים נגד ממצאי עובדה.

29. לזאת אוסיף כי הסתמכות המבקש על הכלל שנקבע בבע"מ 5710/05 הנ"ל – פסק הדין שעניינו מתן טיפול פסיכולוגי לקטין חרף אי-הסכמה של אחד מהוריו – איננה במקומה. פסק דין זה נסוב על שליחת הקטין לטיפול פסיכולוגי שטרם ניתן, בעוד שכאן עסקינן בהמשך הטיפול בקטינה שכבר מטופלת בהסכמת שני ההורים, כאשר אחד מהם מתנגד לזהות המטפל ומורה על הפסקת הטיפול באופן חד-צדדי בניגוד להסכם המוקדם. במצב דברים זה, צדק בית משפט קמא משקבע כי האמור בבע"מ 5710/05 הנ"ל אינו רלבנטי לענייננו-שלנו אשר בו יש להחליט בעניין המשך הטיפול – כפי שהוחלט בפועל – בהתאם לטובתה של הקטינה כדי להבטיח, בין היתר, את רווחתה הנפשית בצל המחלוקת בין הוריה, המבקש והמשיבה. באשר למקור הסמכות השיפוטית לתת הוראה כאמור – סמכות זו מעוגנת בסעיף 68 לחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962 (להלן: חוק הכשרות המשפטית); ועל כך עוד אעמוד בהמשך דבריי.

30. באשר לבדיקת החיסיון הטיפולי והסרתו ביחס לרישומי הטיפול – אין לי אלא לחזור על המתווה הדיוני עליו הסכימו הצדדים בבית המשפט לענייני משפחה. מתווה זה קבע, כאמור, כי בית המשפט לענייני משפחה יכריע בעניין הגירת הקטינה במחיצת אמה, המשיבה דכאן, לנורבגיה – וזאת, בהתחשב, בין היתר, בעמדת הפסיכולוג הקליני אשר מונה כמומחה מטעם בית המשפט בהסכמת הצדדים. כמו כן קבע המתווה כי הקטינה תקבל טיפול רגשי אצל המטפלת. לצרכיו של טיפול זה, נעשה תיאום ציפיות עם המבקש והמשיבה ובמהלכו הבהירה המטפלת כי השיחות הטיפוליות שתנהל עם קטינה תהיינה חסויות. כמו כן ציינה המטפלת כי סודיותן המוחלטת של שיחות כאמור הינה

הכרחית ליצירת האמון בינה לבין הקטינה ומהווה – מבחינת המטפלת – תנאי הכרחי למתן הטיפול ולהצלחתו. הבהרות אלה היו מקובלות על בעלי הדין; ולטעמי, יש לראות בהן בשל כך חלק ממתווה הדיון המוסכם. לא נעלמה מעיניי טענת המבקש אשר מכחישה את מתן הסכמתו לסודיות הטיפול, אולם נראה כי טענה זו מנוגדת לעובדות, והיא ממילא לא יכולה להועיל למבקש מאחר שקביעותיהן של הערכאות קמא באשר לתנאי המתווה ולתיאום הציפיות בנוגע לטיפול הן בגדר ממצא עובדתי שאינו פתוח להשגה ערעורית ב"גלגול שלישי".

31. בנסיבות אלו, הנני מוצא הצדקה רבה בהחלטותיהן של הערכאות קמא שלא לאפשר למבקש עיון ברישומי הטיפול – זאת, מן הטעם הפשוט: הסכם, הוא הסכם, הוא הסכם. יתרה מכך: היענות לבקשת המבקש היתה משבשת את הטיפול הרגשי בקטינה ואף גורמת למטפלת להפסיק את הטיפול, שמבחינתה היה מותנה מעיקרו בכיבוד הסודיות. תוצאה זו היתה מנוגדת לטובת הקטינה, כפי שקבעו הערכאות קמא. כך או אחרת: קביעותיהן של הערכאות קמא בעניין הסודיות ויישום המתווה הדיוני נטועות בעובדותיו הפרטיקולריות של המקרה אשר נדון בפניהן, ועל כן אין כל הצדקה לבחון מחדש ב"גלגול שלישי".

32. המבקש טוען כי החלטות הערכאות קמא שלא לעיין בעצמן ברישומי הטיפול הסבו לו עיוות דין, ולא היא. כפי שקבעו הערכאות קמא, הרישומים שבהם עסקינן מוגנים על ידי החיסיון של עובד סוציאלי המעוגן בסעיף 50א לפקודת הראיות. חיסיון זה, כמו שאר החסיונות היחסיים, מאפשר לבית המשפט להורות על גילוי החומר הראייתי החסוי אם "מצא כי הצורך לגלות את הראיה לשם עשיית צדק עדיף על הענין שיש שלא לגלותה". לשם כך, ולשם בדיקת החיסיון גופו, רשאי בית המשפט לעיין בראיה החסויה. סמכות כאמור מעוגנת כעת בתקנה 59(ב) לתקנות סדר הדין האזרחי, התשע"ט-2018, מחליפתה של תקנה 119 לתקנות סדר הדין האזרחי, התשמ"ד-1984. סמכות זו איננה סמכות שבחובה, אלא סמכות שבשיקול הדעת. הוזה אומר: בית המשפט רשאי לעיין בראיה חסויה כדי להחליט בדבר הסרת החיסיון, וככלל עליו לעשות כן, שכן זוהי דרך המלך (ראו: יצחק עמית חסיונות ואינטרסים מוגנים 376 (2021) (להלן: עמית); וכן רע"א 7598/14 הפטריארך היווני אורתודוכסי של ירושלים נ' הימנותא בע"מ, פסקה 12 ואסמכתאות שם (6.1.2015) (להלן: עניין הפטריארך היווני)); אולם בית המשפט יכול גם שלא לעיין בראיה כאשר הדבר כרוך בפגיעה בבעל החיסיון ולראיה שבה עסקינן יש תחליף, או שאינה נחוצה (ראו: עניין הפטריארך היווני, בפסקאות 13-15; עמית, 377).

33. במקרה דנן, הערכאות קמא קבעו כי הטלת החיוב על המטפלת לחשוף את שיחותיה עם הקטינה על ידי הצגת רישומי הטיפול לבית המשפט, או בדרך אחרת, תפגע בטיפול ובשלומה הנפשי של הקטינה. בהקשר זה אציין כי המומחה קיבל מהמטפלת – בידיעת הקטינה ובהסכמתה – עדכון כללי על אודות הטיפול והטמיע אותו בממצאיו ובהמלצותיו לבית המשפט, אשר הובאו לידיעתם של בעלי הדין. כמו כן אשוב ואדגיש את כלליו של המתווה הדיוני ואת תיאום הציפיות שעשתה המטפלת עם הורי הקטינה, שכאמור הבטיח למטפלת ולקטינה סודיות מלאה באשר לתוכן שיחותיהן. בנסיבות אלה, קשה לומר שהערכאות קמא הפעילו את שיקול הדעת שניתן להן באופן שגוי או מוטה – נהפוך הוא. כך או אחרת: מדובר בהפעלה פרטנית ונקודתית של שיקול הדעת, החלטה אשר בוססה על נסיבות המקרה הייחודי שנדון בפני הערכאות קמא, ואשר ממילא אינה יכולה לשמש נושא לערעור ב"גלגול שלישי". למבקש, כמובן, שמורה הזכות להציג כל שאלה ממיין העניין למומחה שמונה, ובזכות זו – שלצדה הזכות לקבל תשובות ברורות מהמומחה – עליו להסתפק.

34. המבקש טוען כי בית המשפט המחוזי נסמך בפסיקתו על דברי השופט י' עמית בבג"ץ 1347/18 פלונית נ' בית הדין הארצי לעבודה (23.7.2019), מהם עולה כי לחסיונות אשר מגנים על סודיות השיחות בין פסיכותרפיסט למטופל יש חשיבות ועוצמה מיוחדות וכי המטפל עצמו זכאי להגנה על סודיות רישומיו כחלק מזכותו לפרטיות (ראו: שם, פסקאות 13 ו-15 לפסק דינו של השופט עמית). לטענת המבקש, אם הבינוחיה נכון, להסתמכותו של בית המשפט המחוזי על דברים אלה של השופט עמית בהקשר הנוכחי, יש משום חשיבות הלכתית-כללית – זאת, לנוכח זכויותיו כבעל דין להצגת ראיות אשר עשויות להועיל לו בהתדיינות שבפני בית המשפט לענייני משפחה. בהקשר זה, מוסיף המבקש וטוען כי בהיותו אבי הקטינה והאפוטרופוס שלה הוא זכאי להיכנס לנעליה, לוותר על הסודיות במקומה – מפאת היותה פסולת דין – ולקבל לידי את רישומי הטיפול.

35. סבורני כי טענות אלה אינן מצדיקות מתן רשות ערעור ב"גלגול שלישי" למרות זיקתן לשאלות כבדות משקל שעניינן חסיונות טיפוליים (לדיון בכמה וכמה משאלות אלה, ראו פרקים י"ז וי"ח לספרו של עמית). זאת, מאחר שנכון וראוי היה להכריע במחלוקת אשר עלתה ביחס לרישומי הטיפול בהתאם לתיאום הציפיות עם המטפלת ולכלליו של המתווה הדיוני הפרטיקולרי שבעלי הדין קבעו לעצמם, מבלי להידרש לסוגיות נוספות. הערכאות קמא אכן הכריעו במחלוקת על בסיסן של אותן מוסכמות, והסוגיות המשפטיות הנוספות אשר עלו ונדונו בהחלטתו של בית המשפט המחוזי עלו בין השיטין ונדונו מעבר לנדרש.

36. קביעה משפטית מעבר לנדרש אינה יכולה לשמש נושא לערעור ב"גלגול שלישי" (ראו, בין היתר: רע"א 2583/21 עיריית רמת גן נ' סקאן ביי ישראל מוריה בע"מ, פסקה 14 (22.4.2021)); כפי שכבר הזדמן לי לקבוע, בהתבסס על פסיקתו הקודמת של בית משפט זה,

"בהכרעה רוחבית שרק משתמעת מפסק הדין מושא הבקשה לא סגי. הנשיא מ' שמגר לימדנו כי הלכה אשר לא נפסקה במילים מפורשות וחיבותה עולה רק בין השיטין איננה ראויה לדיון נוסף (ראו ד"נ 5/87 קיסר נ' מדינת ישראל (6.3.1987)); וכך הוא, לדעתי, גם כאשר מדובר בהכרעה משפטית שחיבותה הכללית רק משתמעת מפסק הדין שלגביו מבוקשת רשות לערער לפנינו ב"גלגול שלישי". (ראו: רע"א 4814/20 מגדל טופ נדל"ן בע"מ נ' סלומון, פסקה 7 (12.8.2020)).

37. למרות האמור, לאור חשיבותם של טיפולים פסיכולוגיים ופסיכותרפיים למטופלים מתבגרים – ובפרט, לילדים – פטור בלא כלום אי-אפשר. טיפולים פסיכולוגיים ופסיכותרפיים אשר ניתנים לילדים, ולנערים ולנערות מחייבים לעתים קרובות מסירת מידע למטפל שהמטופל אינו מוכן לחלוק עם הוריו. שיקולים שמניעים את המטופל הקטין שלא לחלוק את צפונות נפשו עם איש זולת מטפלו יכולים להיות שונים ומגוונים. שיקולים אלה כוללים, בין היתר, פחד, מבוכה, רגשות בושה, רצון הקטין לשמור על תדמית חיצונית כזאת או אחרת בעמדו מול סביבתו, הבדלים בין-דוריים בתפיסת העולם, ולעיתים – לדאבונו – אף פגיעה והתעללות שהקטין סבל מידי הורהו או מידי אחד אחר, שעליה יהא המטפל חייב לדווח לרשויות (ראו: עמית, 616-615). במקרים כאלה ובלא מעט מקרים אחרים, הצלחת הטיפול תלויה במידה רבה בשמירה הדוקה על סודיות הטיפול כזכות אשר מוקנית לקטין המטופל ללא תלות ברצון הוריו (למשל, ראו: בש"פ 8555/06 פלוני נ' מדינת ישראל, פסקה ז(5) (13.11.2006) (באשר לחשיבות הסודיות בכל קשר שבין מטפל למטופל); יורם צ' צדיק "פסיכותרפיסטים מול חובת הדיווח" רפואה ומשפט 27, 145 (2002); יורם צ' צדיק "לתת אוטונומיה ופרטיות לבני נוער בטיפול נפשי" רפואה ומשפט 28, 145 (2003); Rony E. Duncan, et al., *Breaching Confidentiality with Adolescent Clients: A Survey of Australian Psychologists about the Considerations that Influence their Decisions*, 19 PSYCHIATRY, PSYCHOLOGY & LAW 209 (2012); Aaron K. Vallance, 'Shhh! Please don't tell...' *Confidentiality in Child and Adolescent (Mental Health, 22 BJPSYCH ADVANCES 25 (2018))*.

38. אשר על כן, אתייחס בקצרה לשאלות העקרונית שהעלה המבקש ביחס לחסיונות הקשורים לטיפולים כאמור. סבורני כי טענות המבקש בכגון דא נדונו לכישלון גם בהתעלם מהמתווה הדיוני המוסכם, ואנמק.

39. כללי החיסיון הטיפולי אשר נוגעים לענייננו-שלנו קובעים ב"רחל בתך הקטנה" כי המטופל הוא בעל החיסיון ורק הוא יכול לוותר עליו (ראו: סעיפים 50א(א) סיפא ו-50(א) סיפא לפקודת הראיות). על כך המבקש אינו חולק, כאשר הוא מפנה גם לאמור בסעיף 7 לחוק העובדים הסוציאליים ובסעיף 18 לחוק זכויות החולה, שעניינם סודיות וזכות המטופל – לא של הורה המטופל – לקבלת מידע על אודות הטיפול. לדברי המבקש, הוא זכאי לוותר על חסיונה של בתו הקטינה, הנעדרת כשרות משפטית, וכן על זכותה לסודיות, מתוקף היותו אביה והאפוטרופוס שלה. בדרך זאת מבקש המבקש להסיר את החיסיון ולקבל לידיו את רישומי הטיפול כמידע שבו יש לו זכות בעמדו בנעלי בתו הנעדרת כשרות משפטית.

40. דע עקא, אמה של הקטינה – שגם לה נתונות סמכויות האפוטרופסות ביחס אליה – מתנגדת לכך בתוקף (חרף הסכמתה המוקדמת, שאחר כך בוטלה). בנסיבות אלו, נכנסים לתמונה סעיפים 19 ו-68 לחוק הכשרות המשפטית אשר מסמיכים את בתי המשפט – ובפרט, את בית המשפט לענייני משפחה – להכריע במחלוקת הורים לגבי השימוש בזכות הנתונה לצאצאם (ראו: בע"מ 5710/05, בפסקה 12; וכן בע"מ 421/17 פלונית נ' פלוני, פסקה ט' (21.3.2017)).

בהקשר זה, חשובים הם דבריו של ד"ר י' גרין במאמרו "סמכותה של ועדת האתיקה בבית חולים פסיכיאטרי למנוע מידע רפואי מהורה בקשר למצבו הרפואי של ילדו הקטין" מאזני משפט ו 125, 149 (2007):

"עיקרה של אפוטרופסות ההורים מוגדרת בחוק: החובה והזכות לדאוג לצורכי הקטין, החובה לנהוג לטובת הקטין כדרך שהורים מסורים היו נוהגים בנסיבות העניין. עם זה, אין באפוטרופסות ההורים כדי לשלול מהקטין את זכותו לפרטיות. זכות זו עומדת לו ככל שאינה פוגעת בו או מסכנת את חייו ובריאותו. בנוסף, "בכל ענין הנתון לאפוטרופסותם חייבים שני ההורים לפעול תוך הסכמה; הסכמתו של אחד מהם לפעולתו של רעהו יכולה להינתן מראש או למפרע, בפירוש או מכללא, לענין מסויים או באופן כללי; וחזקה על הורה שהסכים לפעולת רעהו כל עוד לא הוכח היפוכו של דבר. בענין שאינו סובל דיחוי רשאי כל אחד מההורים לפעול על דעת עצמו". כלומר כאשר ההורים חיים יחד, ופועלים מתוך הסכמה, חזקה

שההורה האחד הסכים לפעולת רעהו בכל עניין הנתון לאפוטרופסותם כל עוד לא הוכח ההפך. זאת ועוד, אין צורך בהסכמת ההורה האחד לפעולת ההורה האחר בעניין שאינו סובל דיחוי. מכאן, שאם מדובר בעניין הסובל דיחוי, כגון הבקשה לקבל מידע רפואי מהרשומה, יש לקבל את הסכמת ההורה האחר. אם ההורים אינם מגיעים לכלל הסכמה בעניין הנתון לאפוטרופסותם, ובית המשפט איננו מצליח להביאם לידי הסכמה, ואם ראה שיש מקום להכריע בדבר – יכריע הוא בעצמו, או יטיל את ההכרעה על מי שימצא לנכון." (ההדגשות הוספו – א.ש.).

41. במקרה דנן, הערכאות קמא הכריעו במחלוקת שנתגלעה בין בני הזוג הגרושים בקבען כי סודיותם של רישומי הטיפול בקטינה תכובד. הכרעה זו מעוגנת היטב בהוראות הדין, ובה אין כל עילה להתערב.

42. יתרה מכך: לאחר שידענו מפייהם של המומחה והמטפלת כי בקשת המבקש מנוגדת לרצון הקטינה לשמור את שיחותיה עם המטפלת בסודיות מלאה, וכן לרווחתה הנפשית של הקטינה, ואחרי שלמדנו כי השיחות הללו אינן מכילות בתוכן מידע שאי-חשיפתו תומנת בחובה סכנה לשלום הקטינה או לסובבים אותה – על כורחנו מגיעים אנו למסקנה כי בית המשפט לענייני משפחה צריך היה לדחות את בקשת המבקש לוותר על החיסיון לא לו מטעם זה בלבד. כך נהוג בארצות הברית בגדרם של כללי החיסיון המקבילים לאלו שלנו – כמוסבר, בין היתר, בפסק דינו של בית המשפט העליון של מדינת ניו המפשייר, *In re Berg*, 886 A.2d 980 (N.H. 2005) – וכך מוטל גם עלינו לפסוק. ודוק: בנסיבות כאלה, כאשר טובת הקטין דורשת סודיות, הוויתור ההורי על החיסיון יהא מחוסר תוקף, בשל ניגוד אינטרסים – גם כאשר הוא מבוקש על ידי שני ההורים של הקטין.

43. בעניין זה, רואה אני לנכון לצטט מדבריו של בית המשפט העליון של מדינת מיזורי:

"[A] parent, as natural guardian, would have the right to claim the privilege on behalf of his child when it would be to the best interests of the minor to do so. [...] However, [w]here the privilege is claimed on behalf of the parent rather than that of the child, or where the welfare and interest of the minor will not be protected, a parent should not be permitted to either claim the privilege ... or, for that matter, to waive it." *State ex rel. Wilfong v. Schaeperkoetter*, 933 S.W.2d 407 (Mo. 1996).

(הציטוטים הפנימיים הוסרו – א.ש.).

44. עיקרון זה אומץ בפסק דין תקדימי וחשוב של בית המשפט העליון במדינת קולורדו, L.A.N. v. L.M.B. (In re L.A.N.), 292 P.3d 942 (Colo. 2013) בעניינו של חיסיון פסיכולוגי טיפולי. בית המשפט העליון של קולורדו הדגיש את חשיבות החיסיון הטיפולי לרווחת הקטינים ובני הנוער וקבע כי כאשר אינטרס ההורה בגילוי המידע החסוי בהתדיינות משפטית אינו חופף את זה של צאצאו הקטין, אין בכוחו של ההורה לוותר על החיסיון מכוח היותו אפוטרופוס של הקטין. בנסיבות כאלה – כך נקבע – בית המשפט יגן על האינטרס של הקטין ויבחן בקפידה אם אכן יש מקום להסיר את החיסיון למטרות של גילוי האמת ועשיית הצדק.

ואלה הם הדברים מפי אומרם:

"The psychotherapist-patient privilege statute states that a psychotherapist "shall not be examined without the consent of the [patient] as to any communication made by the [patient] to the [therapist]." § 13-90-107(1)(g). The purpose of this provision is to preserve the atmosphere of confidence and trust in which the patient is willing to make a frank and complete disclosure of facts, emotions, memories, and fears necessary for effective psychotherapy. Juvenile patients in particular require the privacy protection provided by the psychotherapist-patient privilege due to the sensitive nature of children's mental health care.
[...]

Subsection 13-90-107(1)(g) does not specify who holds a child's psychotherapist-patient privilege... In general, however, Colorado courts have recognized that the patient holds the privilege.
[...]

A juvenile court tasked with determining the scope of a ... waiver of the child's psychotherapist-patient privilege ... must accordingly weigh the benefits of maintaining the privilege and protecting information potentially subject to the waiver against the benefits of disclosing certain information, all the while keeping in mind its overarching duty to further the best interests of the child. It may use the following discretionary factors, among any other considerations particular to the facts of the case, to guide its balancing analysis:

1. The best interests of the child and the impact of the waiver on the child;
2. The parent(s)' due process rights and ability to adequately respond to the information provided by the psychotherapist;
3. The impact of disclosure on any applicable permanency plan – for example, a permanency goal of reunification would weigh against divulging information that could potentially damage the parent-child relationship;
4. The significance of the information to be disclosed and its impact, if any, on the case;
5. Whether the information potentially subject to disclosure is available from any other source, especially one that has already been disclosed or is less problematic to disclose;
6. The procedural posture of the proceeding; and
7. The impact that disclosure might have on any other parties or people beyond the litigation -- for example, siblings, therapists, or teachers."

(ראו: שם, 947-948, 951).

45. סבורני כי שיקולים אלה, לצד שיקולים רלבנטיים נוספים, צריכים להנחות את בתי המשפט שלנו במצבים דומים. עיקריהם כוללים, כאמור: (1) את טובת הקטין וההשפעה שתהא להסרת החיסיון על רווחתו הנפשית ועל יציבותו; (2) הבטחתו של הליך הוגן להורה הקטין לאור חשיבותו הראייתית של המידע החסוי; (3) האפשרות להשיג מידע שווה-ערך ממקור אחר מבלי לפגוע בחיסיון; וכן (4) וההשלכות אשר תהיינה לשמירת החיסיון ולהסרתו על צדדים שלישיים (עוד ראו והשוו: עניין הפטריארך היווני, בפסקאות 13-15; עמית, 377).

46. עוד אציין כי בארצות הברית קיימות שלוש גישות להתמודדות עם דרישת ההורה להסיר חיסיון טיפולי השייך לצאצאו הקטין, אשר מעוניין בשמירת הסודיות: (1) הכרעה על ידי בית משפט בפניו עולה הדרישה על-פי אמות המידה שצינתי; (2) מינוי אפוטרופוס לדין לקטין; (3) הפקדת סמכות ההחלטה בידי רשויות הרווחה (ראו: Starla Doyal, *The Guardian Ad Litem as the Child's Privilege Holder*, 87 U. COLO. L. (REV. 205, 212-213 (2015)). מבלי לקבוע מסמרות בסוגיה זו, אציין כי בתי המשפט

שלנו – ובפרט, בתי המשפט לענייני משפחה – מוסמכים לפעול לפי כל אחת משתי הגישות הראשונות, בהתאם לנסיבות.

47. ההחלטות שניתנו על ידי הערכאות קמא בעניין שלפנינו תואמות את הגישה הראשונה; וכך ברי הוא, כי לפי כלליה של גישה זו, המבקש לא היה זכאי לקבל לידיה את רישומי הטיפול בשעה שבתו והמטפלת שלה זקוקות לסודיות ומבקשות לקיימה והמבקש יכול לקבל את המידע הדרוש ביחס לבתו בראי הגירתה המבוקשת לנורבגיה מהמומחה מטעם בית המשפט.

48. סוף דבר: הבקשה נדחית. משלא נתבקשה תשובה, אין צו להוצאות.

ניתנה היום, ז' בתמוז התשפ"ב (6.7.2022).

ש ו פ ט